Bibby MSP Index

Raport z badania sektora MSP

Warszawa, maj 2011

BIBBY FINANCIAL SERVICES

Szanowni Państwo,

Miło nam przedstawić raport z pierwszej fali badania polskiego sektora MSP – „Bibby MSP Index". Bibby Financial Services to firma specjalizująca się w finansowaniu działalności małych i średnich firm. Na całym świecie obsługujemy tysiące przedsiębiorstw właśnie z tego sektora. Codzienna, długofalowa współpraca to okazja na poznanie oczekiwań i problemów naszych Klientów. Warto jednak cały czas pogłębiać i rozszerzać tę wiedzę by jeszcze lepiej dostosowywać naszą ofertę i spełniać oczekiwania. Dlatego zdecydowaliśmy się na rozpoczęcie regularnych badań ankietowych właścicieli i innych osób zarządzających firmami z sektora MSP.

W naszym raporcie znajdą Państwo szeroki obraz małych i średnich firm działających w Polsce. Ankieterzy realizujący badanie pytali w naszym imieniu między innymi o kondycję ekonomiczną sektora MSP, ocenę barier ułatwień w prowadzeniu biznesu a także o dostępność źródeł finansowania i plany firm na nadchodzące miesiące.

Wierzymy, że Bibby MSP Index stanie się istotnym źródłem informacji na temat firm MSP w Polsce.

Zapraszamy do lektury. Chętnie odpowiemy na wszystkie pytania.

Z poważaniem,

Barbara Dzida
Kierownik ds. Marketingu
Bibby Financial Services Sp. z o. o.

Główne obserwacje z pierwszej fali badania „Bibby MSP Index”

Małe i średnie firmy stanowią ponad 95% wszystkich firm w Polsce, tworzą ¾ miejsc pracy oraz 67% PKB. Ich specyfiką jest błyskawiczna reakcja na wszelkie zmiany o charakterze makroekonomicznym. Badanie, Bibby MSP Index dostarcza więc informacji o najbardziej prawdopodobnym kierunku zmian w małych i średnich firmach.

Polski sektor MSP z optymizmem patrzy w przyszłość mimo niesprzyjających warunków ekonomicznych

Wartość wskaźnika Bibby MSP Index w pierwszym kwartale b.r. wyniosła 60,2 punkty, co wskazuje, że trend rozwoju małych i średnich firmach w kolejnych 6 miesiącach będzie pozytywny. Istotnym czynnikiem kształtującym oczekiwane wzrosty jest spodziewany wzrost sprzedaży i założenie o utrzymaniu stabilnej płynności finansowej. Mimo wskazywanych przeszkód i nienajlepszych nastrojów wśród przedsiębiorców, prognoza kierunku zmian wytyczna przez firmy na najbliższe pół roku jest pozytywna. Większość liczy na lepszą sprzedaż, poprawę płynności oraz generalnie poprawę ekonomiczną swojej firmy. Przedsiębiorcy nie podzielają jedynie podobnego optymizmu wobec kondycji ekonomicznej kraju.

Krzysztof Kuniewicz,
Dyrektor Zarządzający Bibby Financial Services
Wiceprzewodniczący Komisji Rewizyjnej
Polskiego Związku Faktorów

Widać zatem, że polscy menedżerowie i właściciele firm, mimo niesprzyjających warunków, polegają na swoich umiejętnościach i doświadczeniu i są gotowi dalej rozwijać swoje firmy. Fakt ten potwierdza się również w deklaracjach odnośnie finansowania inwestycji – blisko 93% badanych odpowiedziało, że będzie je realizować ze środków własnych. Blisko jedna czwarta badanych przedsiębiorców likwiduje również prywatne lokaty lub pożycza gotówkę od rodziny, by sfinansować firmowe potrzeby. Po leasing zamierza sięgnąć 30% mniej respondentów.

Pesymistyczne dane o kulturze płatniczej polskich firm

Jak wynika z naszego badania firmy z sektora MSP utrzymują płynność finansową wspierając się instrumentami zewnętrznymi. Na systematyczny i terminowy spływ należnych płatności od kontrahentów może liczyć tylko 17 proc. badanych firm. Do regulowania należności z opóźnieniem przyzwyczaiło się aż 81,4 proc. małych i średnich przedsiębiorstw. Równocześnie w ostatnich 6 miesiącach większość, bo aż 70 proc. przedsiębiorców doświadczyło braku zapłaty za wykonaną usługę lub dostarczony towar.

Koszty pracy, niejasne przepisy i zatory płatnicze głównymi barierami rozwoju

Wykonany pomiar wśród przedsiębiorców dostarcza też informacji, że mimo szeregu zmian dokonywanych przez obecny rząd, napotykane bariery wciąż przeważają nad pozytywnymi decyzjami i ułatwieniami, na których mógłby korzystać sektor MSP. W szybszym rozwoju hamują go m.in. zaporowe koszty pracy utrudniające wzrost zatrudnienia (59,6 proc.), niejasne przepisy (70,2 proc.) oraz zatory płatnicze (63,3%).

Optymistyczne perspektywy dla branży faktoringowej.

W naszym badaniu stosowanie faktoringu potwierdziło jedynie 10% firm. W tym samym czasie 63% przedsiębiorców zadeklarowało, że zatory płatnicze to jedna z głównych barier blokujących rozwój polskiego sektora MSP. Wiemy również jakie są skale opóźnień w płatnościach – 45% faktur spłacanych jest z poślizgiem do 60 dni. Jednocześnie 80% ankietowanych twierdzi, że nie widzi potrzeby skorzystania z faktoringu. Widać zatem wyraźnie potrzebę działań edukacyjnych prezentujących zalety i specyfikę tej usługi. Uzyskane dane potwierdzają również ogromny potencjał wzrostu dla branży faktoringowej, której produkty są idealnym rozwiązaniem opisywanych problemów zatorów płatniczych. Konsekwencją tego będzie prognozowany zarówno przez analityków Bibby Financial Services a także Polski Związek Faktorów dalszy wzrost branży.

Krzysztof Kuniewicz,
Dyrektor Zarządzający Bibby Financial Services Sp. z o.o.
Wiceprzewodniczący Komisji Rewizyjnej
Polskiego Związku Faktorów

1. BIBBY MSP INDEX

Konstrukcję Bibby MSP Index oparto na założeniu, że o kondycji każdego przedsiębiorstwa, a w szczególności firm małych i średnich, stanowi kilka obszarów. Jest wzorowany na sprawdzonym i bardzo cenionym przez światowych inwestorów indeksie określanym, jako Indeks Managerów ds. Zakupów tzw. PMI. Bibby MSP Index monitoruje sytuację w kilku istotnych obszarach, do których należy zaliczyć: sprzedaż (zamówienia), inwestycje, zatrudnienie, płynność finansową oraz poziom zadłużenia firmy.

• Przyjmowane przez Bibby MSP Index wartości znajdują się w przedziale od 0 do 100 pkt. Wyniki >50 pkt. to prognoza (zapowiedź) poprawy kondycji firm. Wynik < 50 pkt. to prognoza kryzysu, wynikającego z pogarszającej się kondycji firm. Rolę szczególną w Bibby MSP Index przypisano aspektowi finansowania gdyż, płynność finansowa i zbalansowane zewnętrzne finansowanie (poziomu zadłużania) pełnią funkcję w małych i średnich firmach dużo poważniejszą, niż w dużych korporacjach, relatywnie mniej narażonych na zapaść spowodowaną raptowną utratą płynności czy nadmiernym wzrostem zadłużenia. W przypadku firm MSP utratę płynności finansowej i wiarygodności dla banku może spowodować jedna zła transakcja czy dwóch niesolidnych kontrahentów. Ryzyko gwałtownej utraty równowagi finansowej jest w tym wypadku również funkcją skali prowadzonej działalności. Dlatego waga, jaką nadano w Bibby MSP Index roli finansowania, jest większa, niż w innych znanych i prowadzonych pomiarach tego sektora.

• Na podstawie przeprowadzonego w kwietniu 2011 r. na reprezentatywnej, ogólnopolskiej próbie małych i średnich firm pomiaru Bibby MSP Index osiągnął wartość 60,2 pkt. To wynik świadczący o pozytywnym trendzie w tym sektorze, na który zdecydowanie największy wpływ ma oczekiwany wzrost w obszarze sprzedaży (wzrostu zamówień), który uzyskał 20,4 pkt.

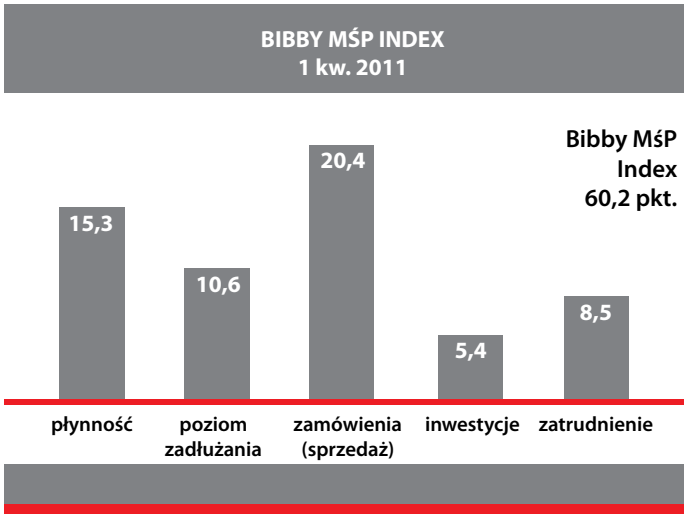

2. Jak przedsiębiorcy MSP oceniają obecny klimat ekonomiczny w Polsce?

• Klimat ekonomiczny w Polsce w ostatnich miesiącach został przez większość badanych przedsiębiorców oceniony, jako ogólnie niesprzyjający prowadzeniu działalności gospodarczej. Łącznie 61,1% uznało, że końcówka poprzedniego roku i pierwszy kwartał roku bieżącego były niepomyślne, w tym, aż 18,9 proc. oceniło, że klimat ekonomiczny był zdecydowanie niesprzyjający zarządzaniu firmą.

• Odmiennie recenzował ten okres i panujący w kraju klimat ekonomiczny łącznie co czwarty przedsiębiorca (24,3 proc.). Minione półrocze dla 21,3 proc. ankietowanych reprezentantów sektora MSP było korzystne i sprzyjało prowadzeniu działalności, a dla 3% miniony okres był nawet zdecydowanie korzystny.

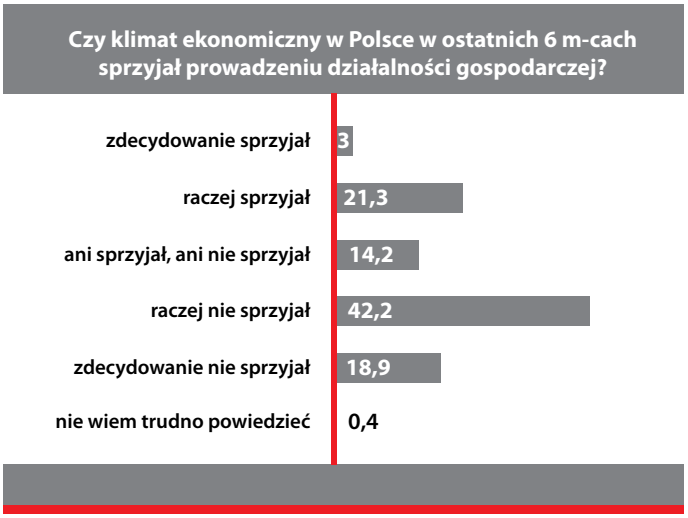

• Bardzo zbliżony odsetek przedsiębiorców ocenił, że kondycja w ich firmie polepszyła się w badanym czasie (26,9 proc.). Na pogorszenie sytuacji wskazało natomiast 33,1 proc. ankietowanych.

• W ogólnym podsumowaniu dominują głosy reprezentantów tych przedsiębiorstw, które nie zaliczają ostatnich miesięcy w firmie ani do najbardziej udanych ani do najgorszych. W sumie dla 36,9 proc. badanych ostatnie 6 m-cy było takie samo, jak wcześniej.

3. Co dalej w małych i średnich firmach? Prognozy na kolejne 6 m-cy

• Przedsiębiorcy proszeni o przewidzenie kierunku zmian na najbliższe 6 mc-y wykazują więcej wiary w pozytywne zmiany we własnej firmie, niż w krajowej gospodarce. O zmianach na lepsze w kraju jest przekonanych łącznie 32 proc. badanych, z czego tylko 2 proc. jest tego zdecydowanie pewna oceniając, że klimat ekonomiczny w kraju będzie sprzyjał prowadzeniu działalności gospodarczej.

• Poprawy kondycji ekonomicznej swojej firmy spodziewa się w tym samym czasie niemal 40 proc. przedsiębiorców. To wysoki rezultat i duży poziom optymizmu, biorąc pod uwagę, że w rozmaitych badaniach mierzących nastroje tradycyjnie przewagę budują respondenci wskazujący na brak zmian. Tak liczna reprezentacja prognozujących pozytywny kierunek zdaje się potwierdzać wniosek, że choć okoliczności prowadzenia biznesu nie rozpieszczają przedsiębiorców, co znajduje wyraz w ocenie minionych 6 m-cy, to poziom realizowanej sprzedaży i rejestrowany przyszły popyt nie uzasadniają popadanie w skrajny pesymizm.

• O prognozowanym wzroście sprzedaży w nadchodzących 6 m-cach informuje, aż 47,6% badanych firm MSP. To najwyższy odsetek pozytywnych wskazań wśród pięciu obszarów, które obrazują kondycję firm. Te obszary to: sprzedaż (zamówienia), skala zewnętrznego finansowania, płynność finansowa przedsiębiorstwa, inwestycje oraz zatrudnienie.

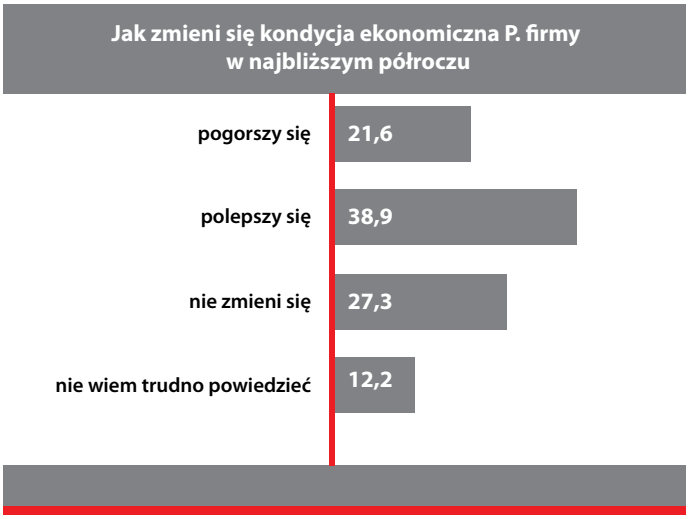

4. Co przeszkadza a co ułatwia rozwój firmom MSP?

Co pomagało i przeszkadzało prowadzić biznes w ocenie małych i średnich firm?

Jeśli wziąć pod lupę ostatnie miesiące, to spośród możliwych obszarów, które badani mogli wskazać jako największe ułatwienie najczęściej wybierano poluzowanie polityki banków w udzielaniu wsparcia finansowego i w efekcie łatwiejszy dostęp do kredytów. To w ocenie 47,1 proc. ankietowanych przedsiębiorców kluczowe usprawnienie dla prowadzenia biznesu w minionym półroczu.

- Sprawniejsze urzędy, czyli mniejsza biurokracja czy wprowadzanie e-urzędów, uznano za drugie ważne ułatwienie w zarządzaniu firmą. Jednak na 39,5 proc. badanych, którzy podali ten obszar jako pomocny, kolejnych 52,9 proc. oceniła, że nie można uznać by urzędy były sprawniejsze, a tym samym ułatwiały prowadzenie działalności.

- Wśród kluczowych barier wskazywano przede wszystkim wysoką konkurencję i wiążące się z tym niskie marże (77,1 proc.), niejasne przepisy (70,2 proc.) oraz zatory płatnicze i jako trzeci najważniejszy czynnik utrudniający prowadzenie biznesu brak wypłacalności kontrahentów (63,3 proc.).

- Jako hamujące rozwoj biznesu mali i średni przedsiębiorcy zaliczyli również zaporowe koszty pracy, które powodują, że nie zatrudnia się więcej pracowników w firmie. Jest to czynnik istotny dla 59,6 proc. firm.

- Problem ze znalezieniem specjalistów oraz generalny kłopot z utrzymaniem płynności finansowej został wskazany przez 43 proc. badanych przedsiębiorców.

• Czy obecny rząd skutecznie usuwa bariery rozwoju firm i przedsiębiorczości w Polsce? Jedynie według co dziesiątego badanego przedsiębiorcy rząd działa aktywnie (10,4%). W to, że politycy podejmują przynajmniej ograniczone działania na rzecz ich usuwania wierzy 24,9%

• Natomiast według większości ankietowanych przedstawicieli sektora MSP rząd nie jest skuteczny w tym obszarze lub skuteczność ta jest daleka od oczekiwanej.

• W opinii 27,1 proc. małych i średnich firm rząd jest pasywny i barier nie usuwa, według 17,6 proc. aktywność rządzących sprowadza się bardziej do deklaracji, niż konkretnych działań usprawniających działalność gospodarczą, natomiast 12,9%. ocenia, że rząd wręcz tworzy kolejne bariery.

• Można wnioskować, że podejmowane przez polityków działania na rzecz ułatwień dla firm, są więc niewystarczające, a wszelkie już dokonane zmiany na lepsze, są po prostu wcale lub zbyt słabo komunikowane szerszej opinii publicznej.

5. Jaki jest stan finansów polskich firm MSP?

O kondycji finansowej małych i średnich firm decyduje szereg czynników. Jednymi z najważniejszych są poziom wypłacalności (tzw. płynność) oraz szybki dostęp do finansowania. O ile jednak płynność, poziom należności i dostępność finansowania zewnętrznego w dużej mierze mogą zależeć od operatywności przedsiębiorcy, to już kłopoty po stronie niewypłacalnego lub nieuczciwego kontrahenta dają mniej możliwości manewru przedsiębiorcy.

• W tym kontekście uzyskane wyniki na pytania z obszaru kondycji finansowej małych przedsiębiorstw niepokoją. Okazuje się bowiem, że aż 70 proc. sektora MSP doświadczyło w ostatnich sześciu miesiącach problemu braku zapłaty za wykonaną usługę lub sprzedany towar. To, że przedsiębiorcy doświadczają, niestety, braku płatności mimo wykonania usługi lub wysłania towaru do klienta zaskoczeniem nie jest. Zaskakuje skala zjawiska. Uzyskany wynik, oznacza bowiem, że tylko co trzeci przedsiębiorca może mieć pewność, że otrzyma płatność za wykonane prace.

• Stosunkowo ponury obraz finansowej codzienności firm MSP dopełnia informacja, że jedynie 17,3 proc. ankietowanych w ogóle nie doświadcza opóźnień w płatnościach. Pozostali – łącznie aż 81,4 proc. - do regulowania zobowiązań z poślizgiem przywykli. Dla co piątej firmy zwłoka w regulowaniu należności wynosi nawet 60 dni (20 proc.), w 16% firm nawet 90 i więcej dni. Do krótkiej, dwutygodniowej zwłoki przyznaje się tylko 9,3 proc. firm. Najczęściej opóźnienie sięga miesiąca (25,3 proc.).

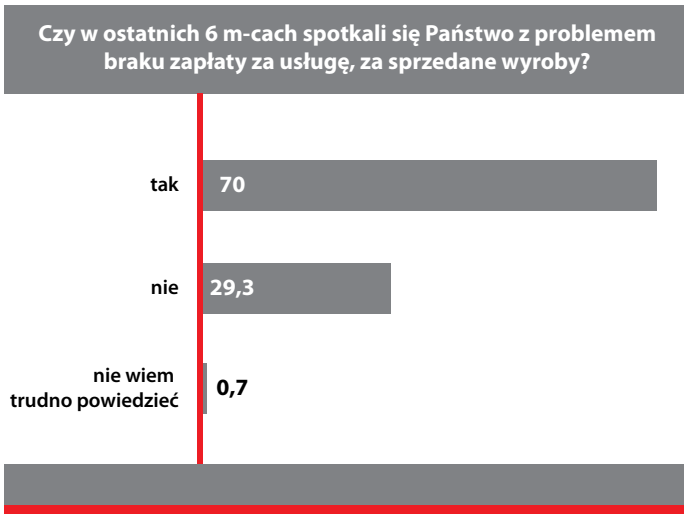

6. W jaki więc sposób mali i średni przedsiębiorcy finansują bieżącą działalność?

Nie dziwi, że codzienne koszty utrzymania pokrywane są przede wszystkim z wypracowanych zysków firmy. Tak funkcjonuje 95,8% badanych przedsiębiorstw. Dla niemal 60 proc. firm podstawowym źródłem finansowania są także kredyty obrotowe zaciągane w bankach. Co ciekawe, blisko 20 proc., czyli co piąty przedsiębiorca celem zapewnienia płynności finansowej sięga również do własnej kieszeni likwidując osobiste lokaty, pożyczając środki finansowe od rodziny lub też zaciągając tzw. wewnątrzfirmową pożyczkę (np. od współwłaściciela).
Warto dodać, że stosowane przez firmy metody finansowania i działalności bieżącej i inwestycji to mix rozwiązań wykorzystywanych równolegle, a nie rozłącznie.

7. Metodologia

- Badanie ilościowe przeprowadzono w dniach 01–08.04.2011 roku przez Instytut KerallaResearch z Wrocławia, specjalizujący się w badaniach firm przy użyciu techniki CATI (wywiady telefoniczne) na próbie n=450 małych i średnich firm

- Próba ogólnopolska, reprezentatywna, błąd pomiaru +- 4% przy poziomie ufności 95%.

- Badaniem objęto firmy małe i średnie zatrudniające od 10 do 249 osób. Pomiar nie obejmował firm mikro.

- Próba była kontrolowana ze względu na zatrudnienie oraz branżę.

- Respondentami były osoby na stanowiskach decyzyjnych: właściciel, dyrektor, prezes, główny księgowy, dyrektor finansowy, osoby wskazane jako odpowiedzialne (lub współodpowiedzialne) za zarządzanie firmą. Na każdą badaną firmę przypadał jeden respondent.
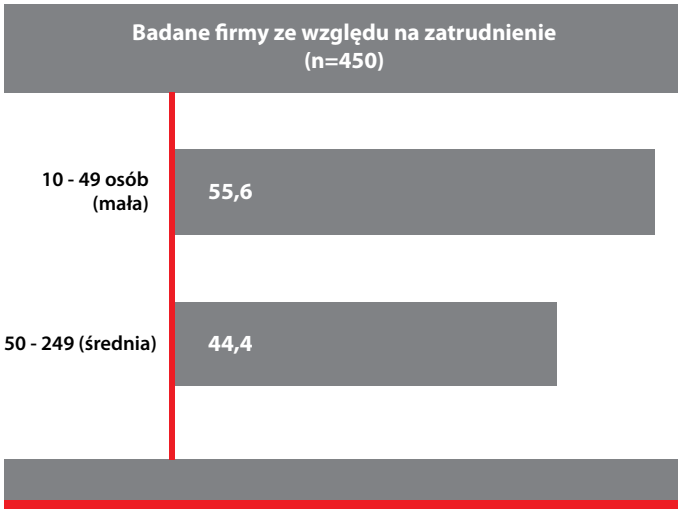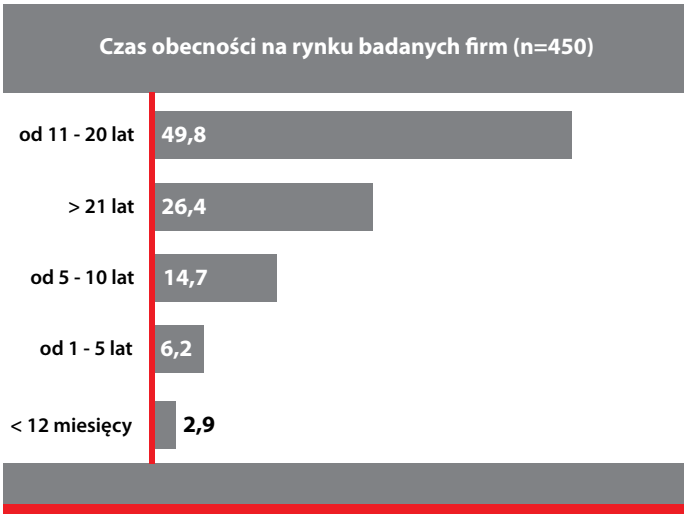
- Czas trwania wywiadu: do 20 minut.